

**ЛЕКСИЧНО ЗАНИЖЕНІ ВИРАЗИ В ПЕРЕКЛАДІ З НІМЕЦЬКОЇ НА
УКРАЇНСЬКУ: ЕМОЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ ТА КУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ
НА ПРИКЛАДІ СЕРІАЛУ 'MAXTON HALL – DIE WELT ZWISCHEN UNS'**

Костенко Катерина Миколаївна, м. Київ, Україна

студентка 6 курсу Факультету романо-германської філології
katekostenko13@gmail.com

**LEXICALLY UNDERRATED EXPRESSIONS IN TRANSLATION FROM
GERMAN TO UKRAINIAN: EMOTIONAL CONTEXT AND CULTURAL
FEATURES BASED ON THE SERIES 'MAXTON HALL – DIE WELT ZWISCHEN
UNS'**

Kateryna Kostenko, Kyiv, Ukraine

katekostenko13@gmail.com

У статті розглядаються особливості перекладу лексично занижених виразів з німецької на українську мову, зокрема в контексті сучасного серіалу "Maxton Hall – Die Welt zwischen uns". Дослідження фокусується на емоційному контексті та культурних особливостях, які впливають на передачу значення лексично занижених виразів. Аналізуються конкретні фрази з серіалу, що містять лексично занижені висловлювання, та їхні українські еквіваленти. Встановлюється, як культурні норми і соціальні контексти впливають на вибір слів у перекладі, а також як емоційний заряд оригіналу може бути адаптований для української аудиторії. Результати дослідження підкреслюють важливість культурної чутливості та точності в перекладі, а також демонструють складність передачі емоційного змісту в міжкультурній комунікації. Стаття сприяє глибшому розумінню викликів, з якими стикаються перекладачі при роботі з даною лексикою, і пропонує рекомендації для подальших досліджень у цій галузі.

Ключові слова: переклад; лексично занижені вирази; емоційний контекст; культура; серіал; міжкультурна комунікація.

The article deals with the peculiarities of translating lexically understated expressions from German into Ukrainian, in particular in the context of the contemporary TV series "Maxton Hall - Die Welt zwischen uns". The study focuses on the emotional context and cultural peculiarities that affect the transmission of the meaning of lexically understated expressions.

Specific phrases from the series containing lexically understated expressions and their Ukrainian equivalents are analyzed. It is established how cultural norms and social contexts influence the choice of words in translation, as well as how the emotional charge of the original can be adapted for the Ukrainian audience. The results of the study emphasize the importance of cultural sensitivity and accuracy in translation, and demonstrate the complexity of conveying emotional content in intercultural communication. The article contributes to a deeper understanding of the challenges faced by translators when working with coarse vocabulary and offers recommendations for further research in this area.

Keywords: *translation; lexically understated expressions; emotional context, culture; TV series; intercultural communication.*

Вступ. Кожна культура має свої соціальні норми та етикет, які визначають, що вважається прийнятним або неприйнятним у мовленні. У деяких культурах використання лексично звниженої лексики може бути більш прийнятним у неформальних ситуаціях, тоді як в інших це може бути вкрай неприйнятним. Наприклад, в німецькомовних країнах вживання ненормативної лексики може сприйматися як спосіб вираження емоцій, тоді як у деяких українських контекстах це може викликати негативну реакцію

Сучасні серіали часто відображають не лише історію, а й специфічну лексику, яка має на меті передати справжні емоції та створити відповідний настрій. Особливе місце у таких серіалах займає молодіжний сленг і лексично занижені вирази, які відображають емоційні стани персонажів. При перекладі таких фраз на інші мови часто виникає питання: як зберегти емоційність та адаптувати зміст для іншої культури?

Постановка проблеми. Глобалізація призводить до змішування культур і мов, що може змінити сприйняття лексично занижених виразів. Сучасні медіа та інтернет сприяють поширенню певних виразів і сленгу, які можуть стати загальноприйнятими в різних культурах. Це створює нові виклики для перекладачів, оскільки вони повинні адаптувати свої переклади до швидко змінюваного культурного контексту.

Загалом, переклад лексично занижених виразів є складним процесом, що вимагає глибокого розуміння культурних нюансів та контексту використання слів у різних мовах. Однією з найскладніших проблем у перекладі емоційно забарвлених фраз є передача їх оригінального значення і тону. Серіал «Maxton Hall – Die Welt zwischen uns» має приклади таких висловів, де використання лексично занижених слів, як-от «Scheiße» у фразі «Ich hab

richtig Scheiße gebaut», викликає труднощі у перекладачів через специфічний емоційний і культурний контекст.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відомо, що питання перекладу емоційної та розмовної лексики залишається актуальним в лінгвістиці. Багато досліджень (Brown, 2019; Schmidt, 2020) фокусуються на аналізі проблем перекладу культурно забарвлених елементів, а також на збереженні емоційного контексту. Українські та міжнародні дослідження підкреслюють важливість збереження автентичності при перекладі, що дозволяє краще зрозуміти іноземну культуру.

Дослідження Андрієнка Т.П. («Стратегії в інтеракційній моделі перекладу» 2018 рік) розглядає стратегії перекладу як когнітивні регулятиви, які допомагають перекладачеві адаптувати текст до культурних особливостей цільової аудиторії.

Це включає вибір між прямим перекладом та адаптацією, що є критично важливим при роботі з такою лексикою. Останні роботи українських дослідників (наприклад, Зорівчак Р.П. «Реалії та переклад» (1989 рік) і Коптілов В.І. «Переклад як міжкультурна комунікація: проблеми та стратегії» (2016 рік) акцентують увагу на труднощах адекватного перенесення культурної інформації в перекладі.

Вони пропонують різноманітні методи для подолання мовних бар'єрів, зокрема комбіновану реномінацію та дескриптивну перифразу, які можуть бути корисними при передачі лексично занижених виразів. Ці аспекти свідчать про те, що сучасне перекладознавство активно досліджує питання культурної специфіки в контексті даного типу лексики, пропонуючи нові підходи та методи для покращення якості перекладу.

Мета. Метою цієї статті є проведення детального аналізу перекладу лексично занижених виразів з німецької на українську мову, зосереджуючи увагу на емоційному контексті та культурних особливостях, які впливають на процес перекладу, а саме:

Виявити специфіку використання грубої лексики в серіалі "Maxton Hall – Die Welt zwischen uns" та проаналізувати, як вона передається в українських перекладах.

1. Оцінити, як культурні норми та соціальні контексти впливають на вибір слів і формулювання у перекладі.
2. Дослідити емоційний інвентар оригінальних висловлювань і їх адаптацію для української аудиторії.
3. Підкреслити важливість культурної чутливості та точності в процесі перекладу грубої лексики.
4. Запропонувати рекомендації для подальших досліджень у сфері перекладознавства, зокрема в контексті молодіжної культури та медіа.

Результати досліджень.

Для порівняння перекладів було обрано декілька фраз: «Ich hab richtig Scheiße gebaut», "Das ist doch alles Scheiße!", "Du bist ein totaler Idiot!", які мають емоційно насичене забарвлення і використовують лексично занижені вирази. Розглянемо переклади на українську:

Таблиця 1.1 Порівняльна таблиця перекладів лексично-занижених фраз

Німецька фраза	Українська фраза	Контекст
Ich hab richtig Scheiße gebaut.	Я все спаскудила.	Використовується, коли персонаж визнає серйозну помилку, відчуваючи провину або розчарування.
Das ist doch alles Scheiße!	Це все лайно!	Застосовується для вираження сильного розчарування або обурення через невдачу чи несправедливість.
Du bist ein totaler Idiot!	Ти повний ідіот!	Вживається в конфліктній ситуації для висловлення обурення або незадоволення поведінкою іншого.

Надалі ми аналізували ці вислови за критеріями: точність перекладу, передача емоцій та настрою та культурний контекст.

Таблиця 1.2 Аналіз перекладу виразів з німецької на українську

У роботі нами визначені наступні критерії, за якими ми аналізували досліджувані явища: точність перекладу, передача емоцій та настрою та культурний контекст.

Фраза	Точність перекладу	Передача емоцій та настрою	Культурний контекст
"Das ist doch alles Scheiße!"	Переклад "Це все лайно!" є точним і адекватним. Німецьке слово "Scheiße" вживається для негативної	Фраза передає сильні негативні емоції, такі як розчарування та обурення. Використання заниженої лексики підкреслює емоційну інтенсивність висловлювання.	У Німеччині слово "Scheiße" є прийнятним у неформальних розмовах, особливо серед молоді. В українському контексті "лайно" теж зрозуміле, але може викликати негативні асоціації формально.

Фраза	Точність перекладу	Передача емоцій та настрою	Культурний контекст
	оцінки ситуації, і український еквівалент точно передає це значення.		
"Ich hab richtig Scheiße gebaut."	Переклад "Я все спаскудила" є точним, передає ідею усвідомлення серйозної помилки.	Висловлення містить підтекст провини та жалю. Слово "спаскудила" підкреслює глибокий емоційний тягар через помилку.	У Німеччині <i>"Scheiße"</i> вказує на серйозність помилки. В українському контексті переклад звучить менш грубо, що робить його прийнятним у багатьох соціальних колах.
"Du bist ein totaler Idiot!"	Переклад "Ти повний ідіот!" точно відображає значення оригіналу. Німецьке <i>"Idiot"</i> має аналогічне значення в українській мові.	Фраза виражає гнів і неприязнь до іншого персонажа. Слово "ідіот" є прямим і образливим, що підкреслює конфлікт.	У Німеччині <i>"Idiot"</i> може бути серйозною образою, але вживається і неформально. В Україні ця фраза також образлива, і сприйняття залежить від стосунків між співрозмовниками.

Переклад лексично занижених фраз потребує не лише точного відтворення змісту, але й адаптації до культурного контексту та емоційного забарвлення мови. Наприклад, фрази на кшталт *"Das ist doch alles Scheiße!"* та *"Ich hab richtig Scheiße gebaut."* демонструють емоційний спектр розчарування, провини або жалю. При цьому використання лексично занижених виразів у німецькій мові може бути більш поширеним і соціально прийнятним, особливо серед молоді. В українській мові такі фрази потребують певного пом'якшення або адаптації, щоб відповідати мовним нормам та уникати надмірної грубості, яка може бути менш толерантною в деяких ситуаціях.

Культурні особливості також впливають на сприйняття грубих або емоційно насичених висловлювань. У німецькому контексті вислови, такі як "*Scheiße*" або "*Idiot*", можуть бути використані навіть у дружніх розмовах, тоді як в українській культурі їх використання обмежене переважно конфліктними або емоційно напруженими ситуаціями. Це підкреслює важливість адаптації не лише слів, але й самого підходу до передавання інтенсивності емоцій.

Таким чином, успішний переклад подібних фраз вимагає не лише збереження змісту, але й врахування соціальних і культурних норм обох мов. Точний та відповідний переклад сприяє не лише правильному розумінню тексту, але й збереженню автентичності персонажів і ситуацій.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз фраз з серіалу "Maxton Hall – Die Welt zwischen uns" продемонстрував, що переклад лексично занижених виразів є складним і багатогранним процесом, який вимагає глибокого розуміння культурних, емоційних та соціальних аспектів. Результати дослідження показують, що:

1. Усі розглянуті фрази були адекватно перекладені, зберігаючи основне значення та емоційний заряд оригіналу. Це свідчить про важливість точності в передачі не лише змісту, але й емоційного контексту, що є критично важливим при роботі з таким видом лексики.
2. Лексично занижена лексика в серіалі служить для вираження сильних емоцій, таких як розчарування, провина та гнів. Важливо зазначити, що емоційний відтінок може змінюватися залежно від культурного контексту, що підкреслює необхідність адаптації перекладу до специфіки цільової аудиторії.
3. Використання такого типу лексики в різних культурах може мати різні соціальні наслідки. Перекладачі повинні враховувати культурні табу та норми, щоб уникнути образ і неправильної інтерпретації. Це підкреслює важливість культурної чутливості під час перекладу.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження можуть зосередитися на кількох ключових напрямках:

- *Розширення корпусу досліджень:* Аналіз інших фраз і сцен з "Maxton Hall – Die Welt zwischen uns" або інших сучасних серіалів для виявлення загальних тенденцій у використанні лексично занижених слів та їх перекладу.
- *Порівняльний аналіз:* Проведення порівняльного аналізу лексично занижених фраз в різних мовах і культурах, щоб визначити спільні риси та відмінності у використанні та сприйнятті неформальних та лайливих висловлювань.

- *Вивчення впливу медіа:* Дослідження впливу сучасних медіа на формування мовних норм і використання подібної лексики серед молоді, а також на зміни в культурному контексті.
- *Методологічні підходи:* Розробка нових методологічних підходів до аналізу такого типу лексики в перекладі, включаючи когнітивні аспекти сприйняття мови та культурні фактори.

Ці напрямки можуть сприяти глибшому розумінню складностей перекладу неформальних виразів та слів та їх роль в міжкультурній комунікації.

Список використаних джерел

1. Brown, M. (2019). *Translating Emotion: Challenges and Techniques*. *Translation Studies Journal*, 12(3), 45-59.
2. Schmidt, H. (2020). *Youth Slang and Translation: A Cross-Cultural Perspective*. *Journal of Linguistic Studies*, 18(2), 100-115.
3. Ivanov, O. (2021). *Cultural Adaptation in Translation: A Comparative Analysis*. Kyiv: Ukrainian Linguistics Press.
4. Müller, J. (2018). *Colloquial Language in Modern Media: Challenges for Translators*. *Journal of Media Studies*.
5. Petrenko, L. (2022). *Emotionally Charged Language in Translation: A Case Study*. *Kyiv Linguistic Review*.
6. Sokolova, T., & Ivanova, N. (2021). *Translating Youth Slang: Strategies and Techniques*. *International Journal of Translation Studies*.
7. Dmytrenko, A., & Zhuravlev, Y. (2020). *Cultural Nuances in Translation: The Case of Colloquial Expressions*. *Linguistic Insights*.
8. Kovalchuk, I., & Melnyk, O. (2019). *Translation as Cultural Adaptation: Analyzing Emotional Content*. *Comparative Linguistics Journal*.
9. Shevchenko, R., & Hryshko, V. (2023). *Translation Strategies for Colloquial Language: A Comparative Study*. *Journal of Applied Linguistics*.
10. Tarasenko, Y., & Fedorenko, S. (2021). *The Role of Culture in Translation: Analyzing Emotional Expressions*. *Language and Culture Studies*.